

Dunajske slike.

Schönbrunn.

Za vlade slavnih Babenberžanov so pokrivali še travniki, njive in gozdi kraj, na katerem stoji danes prekrasen cesarski poletni grad „Schönbrunn.“ Pripoveduje se, da je bil 1619. l. cesar Matija v tej okolici na lovu. Vročina je bila velika in želó ga je žejalo. Zda je uglel virček čiste vode žuboreti izpod zemlje. Veselo zavpije cesar: „Ei, was für ein schönes Bründel!“ Vsled tega je dobil ta kraj imé „Schönbrunn.“ Stari lovski grad „Katerburg,“ ki je stal užé od 1548. l. na tem kraju, dal je cesar Matija olepsati in nekoliko razširiti. Ferdinand II. je dal ta grad svojej so-

prugi Eleonori v poletno stanovanje. Po Eleonorinej smrti (1655. l.) ga je dal Ferdinand III. svojej soprogi Mariji Eleonori Gonzaga. V tej dóbi je imel grad dve nadstropji, prednje poslopje in kapelo. Leta 1683. l. je bil „Schönbrunn“ žrtva krvoločnih Turkov.

Polnih trinajst let je ležalo vse v razvalinah, dokler ni Leopold I. ukazal 1695. l. na tem kraju pozidati svojega poletnega stanovanja. Stavbo je prevzel najodličnejši cesarski nadstavbar Fischer iz Erlacha. Velik, prekrasen vrt je bil osnovan po francoskem okusu. Pozneje je bil grad svojina Karla VI., kateri ga je dal 1712. l. Viljelmíni, udovi svojega brata, a ta ga je dala zopet cesarskemu dvoru nazaj za odškodnino 450.000 gld.

Stoprav nesmrtna cesarica Marija Terezija je dozidala cesarski poletni grad v „Schönbrunn,“ povéčala ga in okrasotila. Po njenej smrti se je na „Schönbrunn“ zopet nekoliko pozabilo, ker je cesarju Jožefu bil ljubši tako

imenovani „Angarten.“ Stoprav za vlade cesarja Franca II. začelo se je zopet delati za olepšavo „Schönbrunn.“

Ali pravega miru še ni bilo na tem kraju. V 13. dan novembra 1805. l. si je vzel Napoleon prvič in v 9. dan maja 1809. l. drugič v „Schönbrunn“ svoje glavno stanovanje ter je tu v 14. dan oktobra 1809. l. podpisal „schönbrunnsko pogodbo;“ a 24 let pozneje v 22. dan julija 1832. l. je tu umrl njegov sin Napoleon, vojvoda Reichstadtski.

V 22. dan avgusta 1862. l. je bil „Schönbrunn“ kraj velicega veselja za vse avstrijske podložnike. Naša presvitla cesarica Elizabeta se je vrnila z otoka Madejre v „Schönbrunn“ popolnem zdrava.

V novejši dobi so obiskali „Schönbrunn“ najodličnejši gosti sveta. Tako n. pr. 1867. l. sultan Abdul Aziz, 1873. l. kralj Belgijski, ruski car Aleksander II., španska kraljica Izabela, italijanski kralj Viktor Emanuel in bavarski princ Leopold. Tudi nemški cesar Viljem I. s cesarjevičem in knezom Bizmarkom je stanoval več dni v „Schönbrunn.“

Spredaj pred gradom stoji velik dvor v podobi pravokotnika. Dvoje širokih stolb s kamenenimi stopnicami pelje od zunaj gori na visoki in široki balkon prvega nadstropja, od koder se gre v notranje prostore in cesarska stanovanja. Ni mōči popisati vseh lepote in dragocēnih oprav, ki se vidijo po prekrasnih cesarskih sobah. Pri tleh skozi osrēdje grada vodi dolg in širok prehod v odzadne prostore, kjer se nam pokaže še mnogo lepši in prostornejši dvor od sprednjega. Ta velikanski dvor je obrobljen s prekrasnim vrtom, osnovanem po francōskem okusu. Tla tega obširnega prostora so posuta z belimi kamenčki ter na mnogih mestih okineana z raznotēnimi gredicami, ki so polne najlepših cvetice. Skozi vrt je napeljano mnogo drevoredov. Ob desnej strani grada sredi vrta je sloveči zverinjak, a v levem oddelku najdeš užē poprej omenjeni virček, od katerega je dobil grad „Schönbrunn“ svoje imē.

— 6 —

Zgodovinsko - mestopisni obrazci.

(Spisuje P. F. H.)

XIII. Kočevje.

Sedanji Kočevski svet je bil nekaj imovina po Kranjskem in Koroškem mogoēnih grofov iz rodovine Ortenburške. Imeli so svoj glavni sedež v Ribnici. Oglejski patrijarh Bertold je že 1247. l. podelil to zemljo Frideriku Ortenburškemu. A dežela je bila ōni čas še neobljudena in zaraščena s priprostimi gozdi.

V sredi 14. veka (1358. l.) je prosil Kranjski stotnik grof Oton Ortenburški svojega brata Friderika, naj posreduje pri cesarji Karolu IV., da mu pošlje naselnikov na svoja posestva v južnej meji. Ker je tudi avstrijski vojvoda Rudolf podpiral prošnjo svojega deželnega stotnika, poslal je cesar tristo družin upornih Frankov in Tiringov na slovensko mejo. V svojej novej domovini so si iztrebili gozde in postavili lesene kočē. Sosednji Slovenci so jih zvali kočarje; od tod je menda dobila vsa ta okolica svoje imē.